

Page: 7

Reach: 40000

Country: SLOVENIA

Size: 1539 cm2

1 / 4

Potrebujemo dolgočasne in vznemirljive

Vlada prodaja NKBM za štirikrat manj, kot je pred dobrim letom vanjo vložila. Ker bo država zadržala v kakšni banki samo kontrolni delež, v glavnem ne bo SAMOSTOJNIH BANK

IRENA FERLUGA

"Dobro bi bilo, da bi imeli vsaj eno močno slovensko banko, ki bi jo vodila kompetentna uprava in nadzoroval neodvisen nadzorni svet in ki bi skrbela za domače gospodarstvo. Če vlada meni, da doma nima ustreznih strokovnjakov, ki bi jo vodili, o čemer pa dvomim, naj najame tuje menedžerje. Če tega nismo sposobni narediti, potem je res najbolje, da vse prodamo," meni dr. Peter Kraljič, svetovalec pri mednarodni družbi McKinsey, ki pravi, da Slovenijo gleda od zunaj in da tokrat vidi precej pesimistično sliko. Obžaluje, da politika ni že pred leti združila NLB in NKBM niti ni prodala NLB belgijski KBC, ko je bila za to priložnost.

"Cela vrsta napak je bila narejenih. Sicer pa ima večina držav, odvisno od velikosti, vsaj eno ali dve močni banki v domači lasti. Dva bančna stebra, o katerih sta sanjala Janez Janša in Andrej Bajuk, sta se izkazala za nepopolna. Vemo, kakšna katastrofa je nastala iz javne ponudbe delnic NKBM. Zdaj, ko smo banke sanirali, bi jih pa prodali, ne vedoč, koliko bomo zanje dobili," je

kritičen Kraljič.

Vendar je še čas, da z združevanjem bank dobimo močno domačo banko, pravi. "Imamo celo vrsto malih in srednjih podjetij, ki dobro delajo in bi bilo lahko še boljše, če bi jih banke ustrezno spremljale. Tako pa kaže, da se bomo razprodali. Kakšno pa je zanimanje za Slovenijo? Skromno. Ne slepimo se, da bo prišlo v Slovenijo veliko tujega kapitala. Naša kupna moč je manjša od Hamburga in država je slabše vodena kot mesto Hamburg. Slovenska politika bi se morala pogledati v ogledalo, se soočiti z dejstvi in narediti jasno sliko, kaj smo in kam hočemo. Tega koncepta doslej še nisem zasledil," pravi Peter Kraljič.

Kakšna bo slika slovenskega bančništva čez pet let, v luči nove strategije upravljanja z državnim premoženjem, verjetnega skorajšnjega konca prodajnega postopka NKBM in izjave Janka Medje, predsednika uprave NLB, da je banka pripravljena za prodajo? "Slovenski bančni sistem bo čez pet let pose-

jan z bankami, ki bodo praviloma hčere tujih bank. Morda bo katera samostojna, to pomeni, da ne bo v stoddostnem lastništvu kakšne tuje banke - če bo vse po načrtu ali v skladu z obljubami, s katerimi se hvali sedanja vlada in so se hvalile tudi prejšnje," napoveduje ekonomist dr. Ivan Ribnikar.

Ni vprašanje, kakšna bo slika bančništva v prihodnje, vprašanje je, kdo bi to sploh želel kupiti, pravi Peter Kraljič. "Vlade se hitro menjujejo, vsaka ima svojo vizijo, prednosti smo zapravili, razen nekaj podjetij je vse ostalo nezanimivo. Poglejte Slovenski državni holding, kako dolgo postavljajo nadzorni svet, pa je zakon o holdingu star že dve leti. Samo govorijo o nadzornem svetu. Postaviti ga je treba! Ta bo lahko imenoval upravo. Šele potem bo holding lahko začel delovati, del holdinga bi morale postati tudi banke. Poleg tega še ni jasna klasifikacija podjetij, katera bodo strateška, katera portfeljska," našteva Kraljič.

Ko neumni prodaja, pametni kupuje

V minuli četrtek predstavljeni strategiji upravljanja državnega premoženja je bančni sektor predviden za prodajo. Še prej pa ga bo treba temeljito očistiti slabih naložb. To je vlada deloma že storila decembra 2013, ko je izdatno dokapitalizirala NLB, NKBM in

Abanko, še prej poslala v likvidacijo Probanko in Factor banko, lani pa poddržavila še Banko Celje. Zazijala je petmilijardna luknja. Največ nejevolje, predvsem med množico razlaščenih malih delničarjev, vzbuja prodaja NKBM. Kako je mogoče prodati banko za skromnih 200 milijonov evrov, kolikor naj bi po neuradnih podatkih ponujal ameriški sklad Apollo, če je bilo vanjo vloženi samo z zadnjo dokapitalizacijo 870 milijonov evrov, v petih dokapitalizacijah po letu 2007 pa skupaj več kot 1,2 milijarde evrov?

"To je čisto mogoče, če je bila luknja, to je presežek dolgov ali obveznosti banke nad njenim premoženjem, okrog 600 milijonov evrov. V tem primeru bi bila knjigovodska vrednost banke po sanaciji okrog 200 milijonov. Vendar pa je lahko prodajna cena nad ali pod to vrednostjo. Pred desetimi in več leti so na primer tuje banke kupovale banke na Balkanu tudi po šestkratni knjižni vrednosti. Do pred kratkim, ne vem, kako je trenutno, je bila tržna vrednost, to je vsota vrednosti vseh delnic, največjih in najbolj znanih ameriških bank samo od 40 do 60 odstotkov njihove knjižne vrednosti. Pametni takrat kupuje, ko neumni prodaja," pravi Ivan Ribnikar. V predlogu strategije upravljanja državnih naložb z datumom 24. februar 2015 je bila knjigovodska vrednost NKBM ocenjena na 560 milijonov evrov.

Je šlo 870 milijonov v veter?

"Ne, 870 milijonov ni bilo vrženih stran," pravi Ribnikar in dodaja: "Najprej moramo pogledati, koliko je bančnih vlog, za katere velja jamstvo, zatem denar na računih občin in javnih institucij, zavodov in podobno. Že to je verjetno več kot 870 milijonov. Vendar pa to še ni vse. Moramo upoštevati posredno škodo ali tako imenovane eksternalije, če bi banka propadla. Navadno je za državo ceneje, da banko reši. Včasih pa centralna banka in ministrstvo za finance tega ne napravita, kot je bilo v primeru banke Lehman Brothers septembra 2008 v ZDA. Verjetno so hoteli prestrašiti banke in jim nazorno povedati, da ne bodo vsakogar reševali. In pri tej banki se je pokazalo, da je bila narejena velika napaka. Škoda je bila zaradi tega mnogo večja, kot bi bila, če bi jo

rešili."

Ne gre samo za 870 milijonov evrov, upravičeno ali neupravičeno vloženi v NKBM, pravi ekonomist dr. Matej Lahovnik, "ampak za vprašanje, ali je bilo treba vložiti kar 5 milijard evrov davkoplačevalskega denarja v slovenski bančni sistem in kakšna je korist od tega. Torej ali je bil tako visok vložek davkoplačevalcev sploh potreben. Argument bivše predsednice vlade, češ da tudi če smo v banke vložili preveč denarja davkoplačevalcev, ta denar tam je in se ga lahko potegne nazaj, je na zelo majavih nogah, saj je NKBM navsezadnje tik pred prodajo."

Dr. Peter Glavič, predstavnik civilne iniciative Izbrisani mali delničarji NKBM, postreže s podatki: "Z izračuni smo dokazali, da ne gre za prodajo NKBM, celo za razprodajo ne, ampak za darilo, saj ima banka za 1,5 milijarde evrov državnih obveznic, velik del jih je podcenjenih, druge ji prinašajo obresti. To je zadeva za Nacionalni preiskovalni urad, Sektor za gospodarsko kriminaliteto v sodelovanju z Interpolom, saj gre za očitno korupcijo ne samo v ministrstvu za finance, ampak tudi v evropski komisiji, direktoratu za konkurenco. Dokazov za krajo zasebne lastnine delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic ter davkoplačevalcem, za korupcijo in pranje denarja je dovolj."

Glede 870-milijonske dokapitalizacije NKBM Glavič meni, da obsežnejšega kreditiranja gospodarstva na pozna. "NKBM je zdaj prekaptalizirana, njena kapitalska ustreznost je 25,8-odstotna, zahteva Evropske centralne banke je 8 odstotkov. To je posledica uporabe neustreznih metod in makroekonomskih scenarijev ter zavestnih malverzacij pri vrednotenju terjatev in zavarovanj zanje. Vrednotene so bile na tretjino trenutne vrednosti oziroma na šestino poštene vrednosti, kar vidimo na primeru delnic Letrike (v zastavi). Premoženje državljanov, nekdanjih lastnikov družbenega premoženja, lastnikov delnic in podrejenih obveznic, vlagateljev v vzajemne sklade in zavarovalnic bo končalo v malhah tujih lastnikov," dodaja Glavič.

Medijski pritisk na Banko Slovenije, naj razkrije vhodne podatke

iz metodologije, po kateri je bil v stresnih testih 2013 in 2014 izračunan tako velik primanjkljaj v slovenskih bankah, bi skoraj odnesel s položaja guvernerja dr. Boštjana Jazbeca. V bran se mu je v začetku februarja na tiskovni konferenci postavila viceguvernerka Stanislava Zadavec Capriolo: "Potem bi nas vse zaprli." Bančna tajnost je bila tisto, na kar sta se oba sklicevala.

"Sanacija bančnega sistema v Sloveniji ni bila niti pregledna niti učinkovita, zato prihaja do takšnih absurdov, da se NKBM prodaja za štirikrat manj, kot je vlada pred meseci vanjo vložila. Žal Banka Slovenije do zdaj ni želela razkriti vhodnih podatkov pri metodologiji ugotavljanja bančne luknje, ne glede na to, da smo morali vse skupaj reševati davkoplačevalci, tako da zdaj težko sodimo, ali je bilo v NKBM upravičeno vloženi kar 870 milijonov evrov davkoplačevalskega denarja. Navsezadnje še danes ni jasno, čemu je prejšnja vlada zagotovila milijardno poroštvo za sanacijo Probanke in Factor banke, ki nista bili niti državni niti sistemsko pomembni za bančni sistem. Banka Slovenije in uprave bank tudi tedaj niso želele razkriti, kolikšna je bila bančna luknja teh dveh bank v likvidaciji in ali ne bi bil za davkoplačevalce cenejši stečaj," je povedal Matej Lahovnik.

25 odstotkov ne pomeni dosti

Eno banko pa vlada v strategiji le namerava obdržati v delni lasti, 75-odstotni delež (minus eno delnico) NLB naj bi prodala do konca leta 2017, in sicer na borzi. Pravzaprav kaže, da se tudi s prodajo NKBM ne mudi več tako zelo, saj je v strategiji datum končne prodaje prestavljen na konec prihodnjega leta.

"Tako imenovani kontrolni delež, 25 odstotkov plus ena delnica, ni nikakršen kontrolni delež. Bil bi pomemben, če bi druge delnice bile razpršene in bi bile v rokah mnogih. Privatizacija bank pri nas bo pomenila, da neka tuja banka prevzame banko, jo spremeni v svojo hčer in ji vzame samostojnost. Lastniki tuje banke verjetno ne bi imeli nič proti temu, če ima še kdo delnice prevzete banke, saj bi vseeno imeli nadzor in možnost spremembe v hčer. Zato takšnega,

ki bi mislil, da je 25 odstotkov plus ena delnica kontrolni delež, med pametnimi ne boste našli. Dobro se je spomniti na odnose med hrvaško državo in MOL-om v Ini, kjer ima država celo nekaj več delnic. Spomniti se, vendar ne zaradi podkupnine," pravi Ivan Ribnikar in poudarja, da je pomemben samo večinski delež države v lastništvu. Ker tega po zaobljubah ne bo, pride v poštev samo prodaja vsega. "Sicer pa sta kontrolni delež in strateški partner blef, ko gre za kontrolo ali nadzor," poudarja Ivan Ribnikar.

Da je stališče vlade, po katerem naj bi država v NLB ostala kontrolni lastnik, nelogično, meni Matej Lahovnik, "saj implicira, da je država dober lastnik. Če bi bilo to tako, potem v NLB ne bi bilo treba vložiti več kot 2 milijardi davkoplačevalskega denarja za njeno reševanje. Poleg tega s tem vlada daje vtis, da pušča priprta vrata politiki za vmešavanje v poslovanje banke tudi v prihodnosti. Če bo vlada vztrajala, da država ostane v lastništvu NLB kot kontrolni lastnik, bo prodajna cena nižja, kot bi bila, saj bo zanimanje za nakup banke manjše. Noben tuji investitor ne bo ponudil visoke cene za banko, za katero obstaja realna bojazen, da se bo politika vmešavala v njeno poslovanje."

Peter Kraljič pa to namero označuje skoraj kot nesmiselno: "Zakaj bi kot tuji investitor sodeloval z državo, ki nima jasnega koncepta, in bi dopustil, da bi s 25-odstotnim deležem skušala vplivati na moj koncept upravljanja podjetja, ki bi ga kupil? Glede tega morajo naši politični fantasti izhajati iz realizma krutega globalnega trga, ne pa iz svojih komunističnih in socialističnih utopij, ki blodijo po nekaterih glavah, ko iščejo tretjo pot, ki na žalost ne obstaja."

Bo SID banka zadoščala?

Po drugi strani pa bo država ostala 100-odstotna lastnica SID banke, ki po bilančni vsoti spada med pet največjih bank in preko katere lahko izvaja razvojno politiko, zato se Mateju Lahovniku prodaja drugih državnih bank ne zdi razvojno problematična, seveda pa mora biti izvedena pregledno.

"Zavlačevanje s privatizacijo bank, kar razumem kot prepustitev, da jih prevzame kakšna tuja banka,

je bilo v minulih letih smiselno, če bi zdaj, kljub temu da bi se privatizirale, lahko ostale samostojne. Lastniki bi namreč bili poleg domačinov tudi tujci, in sicer predvsem finančne institucije. To se ni zgodilo. Pri mnogih stvareh, ki se niso zgodile, pa bi se bile morale, in pri mnogih stvareh, ki jih ni bilo, pa bi bile morale biti, težko rečemo, da je bilo 'zavlačevanje' privatizacije bank, čeprav ni dosegljo cilja, nesmiselno. Če je seveda privatizacija neizogibna. Domače banke so lahko zanimive za tujce, to je za tuje banke, predvsem ali samo kot njihove hčere," je prepričan Ivan Ribnikar.

O prodajni nameri NLB Peter Glavič pravi, da "je to narodna izdaja, podobna oni med drugo svetovno vojno. Kar ni bilo mogoče doseči z (drugo svetovno) vojno, bo ob pomoči domačih izdajalcev očitno uspelo sedaj. Premožnje je treba vzeti državljanom (in 'rdečim' direktorjem), da bodo postali ponižni in prosili za vsakdanji kruh. Ljudstvo se bo zavedlo posledic, ko bo operacija končana, ko bodo naše banke in podjetja doživeli usodo Heliosa. Sedanji akterji razprodaje se bodo takrat potuhnili." Vsebinsko namreč 25-odstotni delež po njegovem mnenju ne pomeni veliko, toda "kakšno dobro plačano mesto v upravi (direktorja za odnose z Butalci, denimo) in nadzornem svetu za 'naše' kadre bo pa le še na voljo".

Še bolj nazoren je Ivan Ribnikar: "Tuja banka namreč pod tem pogojem ne bo prevzela naše banke, kar pomeni, da ne bo privatizacije, če ne bo dobila nadzora, saj nihče ne želi, da bi se kdo drug vmešaval v njene posle."

Popolna ločitev

"Ker bo država zadržala v kakšni banki samo kontrolni delež, v glavnem ne bo samostojnih bank. Vendar pa večina ljudi potrebuje tako imenovano 'dolgočasno' (angl. boring) in ne 'vznemirljivo' (angl. exciting) banko, zato bi to dolgočasno bančništvo lahko dobro opravljale hranilnice - na primer vzajemne. Zakaj bi na primer sredstva, ki jih imam na bančni vlogi, banka prenašala na nekoga iz sosednje vasi prek hčere, ki jo ima pri nas neka banka iz Pariza, New Yorka ali katerega drugega finančnega centra? Ali

zaradi globalizacije? Ljubljana ni bila ravno center Avstrije, a je na primer dobila mestno hranilnico, ki je bila samostojna že leta 1820. 'Vznemirljivo' bančništvo naj bo v rokah hčera tujih bank, če bo država zadržala kontrolni delež. Ker je zbiranje vlog posel dolgočasnega bančništva, se pravim bankam ne bo treba pečati s tem. Omenjena ločitev bančništva na dva dela verjetno tudi ne bi bila v nasprotju z Brusljem, ki sicer še ne ve, kaj bi. Pri nas bi bila ločitev samo bolj popolna," pravi Ivan Ribnikar.

Peter Glavič pa, ne prvič, napoveduje, da bo v tem primeru treba ustanoviti domačo hranilnico, "saj brez lastnih bank ni normalnega razvoja. Ustanavljali jih bomo po občinah, po vzoru avstrijskih hranilnic in posojilnic. Prva od njih, v Benediktu, je že v prvi fazi ustanavljanja. Tudi v Mariboru načrtujemo ustanovitev hranilnice in posojilnice."

Matej Lahovnik pogleduje čez mejo, ko gre za vzorec sanacije bank: "Ne bi nam škodilo, če bi pogledali, kako so se sanacije bančnega sistema lotili severni sosedji. Avstrija je prav tako porabila več milijard evrov za sanacijo bank, vendar tam pomoč bankam ni bila brezpogojna in zastojkarska. Avstrijske banke morajo namreč za vsak vloženi evro avstrijskih davkoplačevalcev plačati visok dividendni donos, zato si banke tudi prizadevajo za čim hitrejšo vrnitev državne pomoči. Raiffeisen bo zato še letos v celoti vrnila državno pomoč. Erste bank pa je to storila že lani in ob tem avstrijski državi za pridobljeno pomoč plačala tudi zahtevani 8-odstotni dividendni donos. V Avstriji denar davkoplačevalcev torej niti slučajno ni zastoj, pri nas pa se nekatere državne banke zdaj hvalijo s poslovnimi rezultati, pri tem pa zamolčijo, da so ti tudi posledica obresti, ki jih prejemajo na državne obveznice, katere smo jim podarili državljanom in tudi plačujemo obresti zanje. Pravzaprav mi ni povsem jasno, čemu ministrstvo za finance ne poskuša refinancirati teh obveznosti in s tem znižati stroškov davkoplačevalcem, ker so obresti trenutno trikrat nižje od tistih, ki jih plačujemo na že obstoječe izdane državne obveznice," opozarja Matej Lahovnik. •

Page: 7

Reach: 40000

Country: SLOVENIA

Size: 1539 cm2

4 / 4

Domače banke
so lahko zanimive
za tujce, to je za
tuje banke, pred-
vsem ali samo kot
njihove hčere, je
prepričan prof. dr.
Ivan Ribnikar

